

TECHNICKÁ ZÁJMOVÁ ČINNOST NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE

ZUKERSTEIN Jaroslav, ČR

Resumé

Príspevek se zabývá technickou zájmovou činností na základní škole a její realizací prostřednictvím zájmových předmětů. Úvodní část článku je zaměřena na pojmy tvořivost a zájmová činnost. Tyto pojmy jsou definovány, vysvětleny a blíže charakterizovány. Dále se příspěvek věnuje průzkumu zájmových předmětů na vybraných školách z důvodu vytvoření základní představy o současném stavu.

Klíčová slova: technika, zájmová činnost, základní škola, průzkum.

TECHNICAL INTEREST ACTIVITIES AT BASIC SCHOOL

Abstract

The contribution deals with technical interest activities at basic school and its realization through non-obligatory subjects. The introductory part is focused on terms creativity and special interest. These terms are defined, explained and closely characterized. Furthermore the contribution presents survey about special interest subjects on selected schools in order to determine the notions about current situation.

Key words: technics, interest activities, basic school, survey.

Úvod

Co to znamená být tvůrčí osobností a jaký je takový jedinec, jak s tímto pojmem souvisí zájmová činnost. Co je produktem tvořivosti a v jakém prostředí a klimatu se dá tvořivost rozvíjet. Hlavním způsobem jak rozvíjet tvořivost mimo vyučovací proces je zájmová činnost. Podívejme se na to, jak lze zájmovou činnost podněcovat, jaké jsou oblasti zájmové činnosti a jak lze tyto oblasti využít ve vzdělávacím procesu.

1 Tvořivost

Tvořivost není specifickou schopností, ale je naopak souborem celé řady osobnostních vlastností, které se projevují v činnostech zdravého člověka nebo sociální skupiny – subjektu. Má dvě roviny: dispoziční a procesuální. Dispoziční rovina je ta, kterou nelze pozorovat přímo a naopak procesuální rovinu lze bezprostředně postřehnout.

Aby se uskutečnil proces tvořivosti, předpokládáme na jedné straně subjekt, což je jedinec nebo sociální skupina a na druhé straně objekt, čímž může být „jakákoliv“ součást reality: věc, proces, informace, jiný subjekt, skupina, vlastní organismus, osobnost.

Charakteristickými vlastnostmi tvořivosti jsou novost, jedinečnost, progresivita, hodnotnost, užitnost, komunikativnost. Další významnou roli v procesu tvořivosti, kromě subjektu a objektu, mají faktory prostředí. Mohou tvořivost výrazným způsobem stimulovat, ale naopak také omezovat či znemožňovat, ty pak nazýváme bariérami tvořivosti.

Dnes je velmi vžitým pojmem kreativita jako ekvivalent českého pojmu tvořivost, pochází z latinského slova „creare“ což znamená tvořit, vytvořit. Ale úplným ekvivalentem není, někteří psychologové zdůrazňují, že pojem kreativita je pružnější, protože umožňuje

pomocí předpon a přípon vytvářet další výrazy, které od pojmu tvořivost odvodit nelze, anebo doposud odvozeny nebyly.

2 Technická zájmová činnost

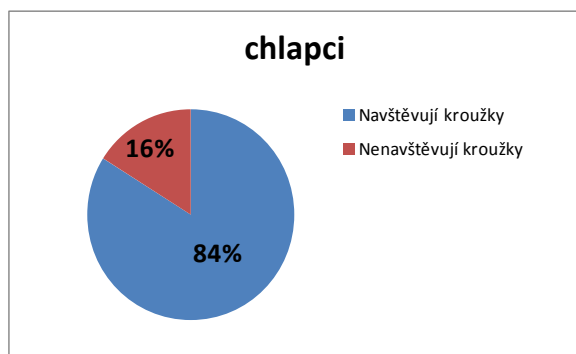
Zájmová činnost je veškerá činnost jedince, kterou si vybral ze své vlastní vůle a z různých motivů. Jedinec si nejčastěji vybírá takovou zájmovou činnost, ve které je úspěšný a dosahuje tím uspokojení z výsledků této činnosti. Zájmová činnost plní celou řadu funkcí. Podle Hájka (2007) chápeme zájmové činnosti jako cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojení a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a sklonů. Mají silný vliv na rozvoj osobnosti i na správnou společenskou orientaci.

Pro mnohé je nejdůležitější jakýsi úspěch v zájmové činnosti, protože to může kompenzovat neúspěch v jiných oblastech života. Pro rozvoj zájmové činnosti u žáků je třeba budovat celistvou soustavu příležitostí k uspokojení zájmů. Není důležitá kvantita nabízených zájmových činností, ale spíše jejich kvalita a skladba pro naplnění potřeb žáků. Je důležité, aby obsah zájmové činnosti odpovídal potřebám žáků, ale i potřebám pro společenský rozvoj jedince.

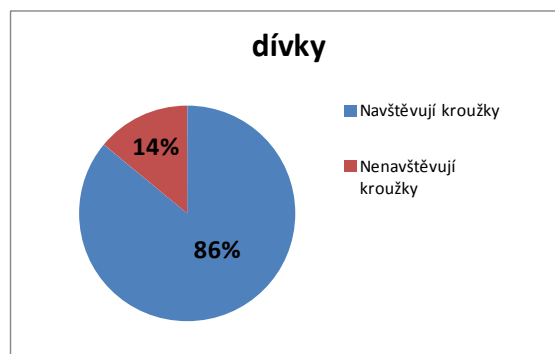
Zájmové činnosti technické umožňují zlepšování manuálních dovedností, obohacování našich vědomostí o technické poznatky a užití těchto poznatků v praxi. Tato zájmová činnost má posilovat přirozenou touhu dětí o oblast techniky. Pomáhá také žákům při jejich profesní orientaci. Okruhy technických zájmových činností mohou být zaměřeny na práce s různými materiály, práce se stavebnicemi, konstruktivní práce, montážní a demontážní činnosti, modelářské práce, elektrotechniku, elektroniku, výpočetní techniku, audio a videotechniku a další.

3 Průzkum oblasti zájmových útvarů

Následující průzkum měl za úkol zjistit, jaká je situace na základních školách, zda jsou na školách provozovány zájmové kroužky, informovanost žáků o těchto nabídkách, jaký je zájem žáků o tyto aktivity a jestli třeba vyhledávají i zájmovou činnost mimo školu. Průzkum proběhl formou kvantitativního šetření pomocí dotazníku, který podává základní informace k dané problematice. Průzkum probíhal na šesti městských základních školách. Dotazníky byly zadány vždy do jedné třídy v ročníku, celkově se tedy zúčastnilo 532 respondentů.

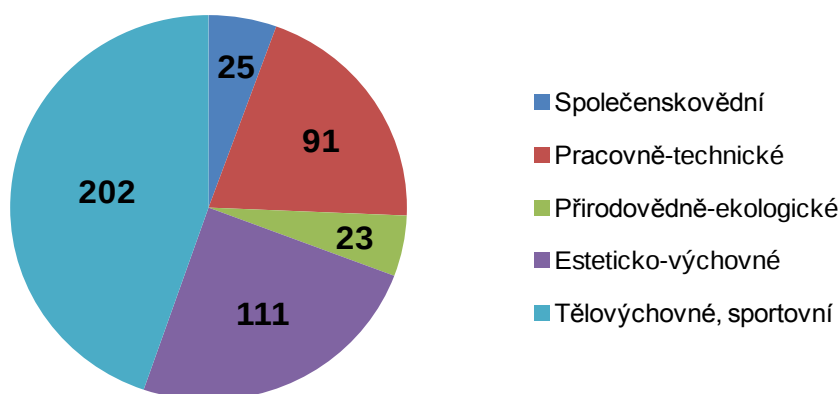
Graf 1. Návštěvnost kroužků chlapci

Graf 2. Návštěvnost kroužků dívky

Mezi základní informaci, která vyplynula z šetření, je poptávka o nabízené zájmové kroužky ve vzorku respondentů separovaném na chlapce a dívky. V grafu č. 1 a č. 2 je vidět jaký je rozdíl v zájmu o kroužky v závislosti na pohlaví.

□

Graf 3. Návštěvnost kroužků dle zaměření

Na otázku, jestli žáci znají nabídku kroužků na škole, odpovědělo 98% žáků, že nabídku zná a 2% odpověděli, že je to nezajímá. To je velice pozitivní zpráva pro tento průzkum, jelikož je povědomí žáků o této problematice velice dobré. A protože nabídku žáci dobře znají, mají i o školní kroužky zájem. Graf č. 3 ukazuje počet žáků navštěvující školní kroužky podle zaměření.

Závěr

Věnovat se dětem a rozvíjet jejich zájmy, schopnosti a dovednosti by mělo být tím největším posláním, ať už pro pedagoga, vedoucího kroužku nebo rodiče. Děti je nutné správně motivovat a zaujmout. Ukázat jim, že technické činnosti nabízejí mnohá překvapení a velký motivační potenciál, zvláště vhodné se ukazují například projektové metody (Novotný, 2006). V dnešní době, kdy většina dětí sedí často jen u počítače, ať už ve škole nebo doma, je potřeba jejich technické znalosti rozvíjet. To vše je úkolem vzdělávání, zvláště pak formou zájmové činnosti tam, kde v kontextu s rámcovými vzdělávacími plány určité oblasti chybí.

Literatura

1. HÁJEK, B. *Nástin metodiky vedení zájmové činnosti*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2007. ISBN 978-80-7290-265-1.
2. NOVOTNÝ, J. Zvyšování zájmu žáků o technicky zaměřené předměty pomocí projektových metod. *In Trendy ve vzdělávání*, Olomouc: Pedagogická fakulta UP, 2006, s. 125 - 128. ISBN 80-7220-260-X.

Lektoroval: PaedDr. Martina Maněnová, Ph.D.

Kontaktní adresa:

Jaroslav Zuckerstein, PhDr. Ph.D.,
Katedra energetiky a elektrotechniky,
Fakulty výrobních technologií a managementu UJEP
Na Okraji 1001, 400 01 Ústí nad Labem, ČR
tel. +420 475 285 511,
e-mail: zuckerstein@fvmtm.ujep.cz